

INHOUD

1. SPREEKVAARDIGHEID NT2	3
1.1 Van leervraag naar oefenen in 4 stappen	3
1.2 Stappen voor het oefenen van spreekvaardigheid: het ABCD-model	5
1.3 Standaardzinnnetjes: tussendoortjes	8
1.4 Feedback op spreken	10
1.5 Spreekhouding en verstaanbaarheid	12
2. WERKBLADEN OEFENINGEN VOOR SPREEKVAARDIGHEID	15
2.1 Werkblad Gevonden voorwerpen	15
2.2 Werkblad Verloren voorwerpen	16
2.3 Werkblad Allerlei soorten spreekoefeningen	17
2.4 Werkblad Spreekopdracht Succes!	20
2.5 Werkblad Verhaal 'Hamburgers'	21

1. SPREEKVAARDIGHEID NT2

1.1 VAN LEERVRAAG NAAR OEFENEN IN 4 STAPPEN

Stap 1: De leervraag op tafel

Wat wil je deelnemer oefenen?

Als een deelnemer met een taalvrijwilliger wil werken als ondersteuning naast een inburgeringstraject of een opleiding, kun je samen gericht aan de slag. Je kunt aansluiten bij datgene waar de deelnemer op school mee bezig is. Als een deelnemer een inburgeringstraject volgt, ben jij er als taalvrijwilliger om kilometers te maken. Dat geldt met name voor de spreekvaardigheid, want daar komen inburgeraars vaak niet aan toe in een (grote) groep of achter de computer. Je kunt de dialogen oefenen, of een gesprekje voeren over het thema dat op school aan de orde is.

Dat geldt ook voor een deelnemer die meer Nederlands nodig heeft voor zijn (vrijwilligers) werk. Laat die aangeven wat beter moet, bijvoorbeeld mondeling verslag van iets doen.

Er zijn ook deelnemers die gewoon 'beter willen praten' en die niet gewend zijn een leervraag te bepalen. Kom dan niet te snel met suggesties. Als een deelnemer het zelf niet zo precies weet, zal deze jouw suggesties snel accepteren. In veel culturen wordt juist verwacht dat 'de docent' het initiatief neemt, het beter weet. Wees dus terughoudend, smeer NIVEA (Niet Invullen Voor Een Ander).

Probeer de deelnemer uit te lokken:

- Herhaal wat de deelnemer zegt: 'Je wilt beter praten ...' en leun dan even achterover. Wellicht gaat de deelnemer er dan dieper op in.
- Stel veel vragen: wanneer praat je Nederlands? Met wie? Waar? In welke situatie?
- Ga dan dieper op één of enkele situaties in:
  - Hoe gaat dat? Wat is makkelijk? Waarom? Wat is moeilijk? Waarom? Pas als de deelnemer er zelf niet mee komt, vraag je naar: niet genoeg woorden of zinnen maken, uitspraak, zenuwen, niet durven?
  - Begrijpt degene met wie je spreekt (de juf, de buurvrouw, afhankelijk van de situatie) jou? En begrijp jij wat de ander zegt?
  - Wat is belangrijk? Welke situatie wil je oefenen? Met wie wil je beter leren praten? Of misschien een nieuwe situatie?

Je ziet dat de situaties het uitgangspunt zijn. Niet iets taligs dat de deelnemer wil verbeteren, bijvoorbeeld de zinsbouw. Het heeft niet zo veel zin dit 'los' te oefenen. Nee, je werkt vanuit een context, een situatie. Dan heb je ook meteen een voor de deelnemer interessante woordenschat te pakken. En natuurlijk neem je bij het oefenen de zinsbouw mee.

Ten slotte: jullie oefenen maar één keer per week, wat is belangrijk? Waar zit de taalnood?

Stap 2: Vaardigheden en kennis

Jullie hebben een leervraag bepaald: een kind ziek melden op school. Wat moet de deelnemer kunnen om dit te doen? En wat moet diegene weten? Dit kan je inventariseren door een spin te maken.

Er komt vaak meer bij kijken dan je denkt. Het helpt als je de situatie voor je ziet, als een filmpje.

Stap 3: Plan

Maak een verdeling in kennis en vaardigheden. Waar halen jullie de kennis vandaan? Bijvoorbeeld uit een brochure van de school.

Kijk vervolgens naar de vaardigheden: wat kan de deelnemer al? Probeer het uit. En zitten er dingen tussen die nu nog te moeilijk zijn? Kan dit eenvoudiger, in kleinere stapjes? Zo krijg je zicht op de vaardigheden die jullie samen gaan oefenen.

Is er materiaal dat aansluit? SpreekTaal heeft bijvoorbeeld veel modules, elk met een eigen praktisch thema. En met basisvaardigheden als dagen van de week, de klok, et cetera. Kun je daar iets mee?

Maak vervolgens een globale indeling: hoe ver kun je in één keer komen? Hoeveel keer hebben jullie ongeveer nodig, in totaal?

Stap 4: Oefenen

- Introductie van het onderwerp en voorkennis activeren. Zijn je kinderen weleens ziek? Wat hebben ze dan? Wie meldt ze nu ziek op school?
- Eén onderdeel uit de spin, bijvoorbeeld in routinezinnestjes telefoneren.
- Hoe ga je het inslijpen? Zorg voor afwisseling en herhaal veel.
- Oefen de dialoog in een rollenspel. Telefoneren: met de rug naar elkaar toe.
- Afsluiting: hoe ging het? Waar gaan jullie volgende week mee verder?

NB Kijk voor handvatten bij het oefenen naar het ABCD-model (hiernaast).

1.2 STAPPEN VOOR HET OEFENEN VAN SPREEKVAARDIGHEID: HET ABCD-MODEL

Een deelnemer zal een nieuwe taal eerst moeten begrijpen en oefenen voordat hij die zelf kan gaan gebruiken. Met andere woorden: er moet eerst iets in voordat er iets uit kan komen. Receptie vóór productie.

Het ABCD-model is een stappenplan:

- activeren voorkennis en aanbod nieuwe taal
- reproductie
- gestuurde productie
- vrije productie

A. Activeren voorkennis en aanbod nieuwe taal

Je begint met het introduceren van de situatie en het activeren van al bekende woorden. Dit is een soort warming-up. Zie het voorbeeld hieronder¹:

Zwemmen, kan je dat? En je kinderen? In Nederland is veel water, alle kinderen leren zwemmen. Ga je weleens zwemmen? Waar? Wat neem je mee als je gaat zwemmen?

Of: waar denk je aan bij zwemmen? (associatief woorden oproepen)

Vervolgens bied je de nieuwe taal aan. Dit kan door middel van een luistertekst (jij leest voor of je laat een dialoog horen) of een leestekst. Het is sowieso goed om een leestekst eerst voor te lezen, dan mee te laten lezen en vervolgens (als het leesniveau het toestaat) te laten lezen. Een voorbeeld van een dialoog is:

- Goedemiddag, het Borgelerbad, met Annie.
  - Goedemiddag, met Rosa de Wit.
  - Ik ben mijn bril vergeten.
- Wanneer?
  - Vanmiddag.
- Ja, die ligt hier.
  - Fijn, ik kom langs, bedankt!
- Tot ziens.
  - Dag.

Gebruik eventueel de werkbladen met gevonden en verloren voorwerpen. Kent de deelnemer de voorwerpen? Wijs ze aan en laat de deelnemer zeggen wat het zijn. Je legt nieuwe woorden uit en controleert of de deelnemer ze begrijpt door om een (bekend) synoniem of het tegenovergestelde te vragen, door waar / niet waar-zinnen te geven of een woord te zeggen en de illustratie aan te laten wijzen.

---

¹ De voorbeelden die hier worden genoemd zijn gebaseerd op de werkbladen 'Gevonden voorwerpen' en 'Verloren voorwerpen' (zie pag. 15 en 16).

Nog beter: je zegt een zinnetje, bijvoorbeeld 'Ik ben mijn zwemtas vergeten' en de deelnemer wijst de zwemtas aan. Zo slijp je het zinnetje meteen in.

En de volgende dialoog hoort er ook bij:

- Goedemiddag, het Borgelerbad, met Annie.
  - Goedemiddag, met Rosa de Wit.
  - Ik ben mijn (bril) vergeten.
- Wanneer?
  - Vanmiddag.
- Even kijken. Nee, uw bril ligt hier niet.
  - Dat is jammer, bedankt.
- Dag mevrouw.
  - Dag.

B. Reproductie

Je slijpt de nieuwe taal in met reproductieve oefeningen. Door na te zeggen automatiseert de deelnemer de zinsbouw en oefent hij of zij uitspraak en zinsmelodie. Slijp bij weinig spreekvaardige deelnemers alleen de rol van de deelnemer zelf in, niet die van bijvoorbeeld de man achter het loket.

Bedenk: herhalen mag hetzelfde zijn en is voor de deelnemer niet gauw saai.

Je kan een zin eerst zelf zeggen en dan samen herhalen, gewoon na laten zeggen of als de zin nagezegd is, die zelf nog een keer zeggen (als check voor de deelnemer). Dat kan ook in de vorm van een taalriedel, ritmisch uitgesproken:

- Ik ben mijn bril vergeten.
  - Ik ben mijn bril vergeten.
- Oh, uw bril?
  - Oh, uw bril?
- Ja, vanmiddag.
  - Ja, vanmiddag.
- Hij is er niet.
  - Hij is er niet.
- Dat is jammer.
  - Dat is jammer.

Let op de zinsmelodie, je mag het zelf best een beetje overdrijven. Neemt de deelnemer de zinsmelodie goed over?

De volgende stap is een kleine variatie in de dialoog: 'ik ben mijn zwemtas vergeten' of: gisteren, vanmorgen.

C. Gestuurde productie

Nu gaat de deelnemer al meer zelf produceren, maar met hulp. Bijvoorbeeld met de moeilijkste zinnen of woorden op schrift. Of met halve zinnen die alleen afgemaakt hoeven te worden. Als een deelnemer moeite heeft met lezen, kun je het zachtjes voorzeggen.

- Taalvrijwilliger: Goedemiddag, het Borgelerbad, met Annie.
- Deelnemer: Goedemiddag, ik ben mijn _____
- Taalvrijwilliger: Wanneer?
- Deelnemer: _____
- Taalvrijwilliger: Ja, die ligt hier.
- Deelnemer: Fijn, ik ..... Bedankt!
- Taalvrijwilliger: Tot ziens.
- Deelnemer: _____

D. Vrije productie

De deelnemer gaat de nieuwe taal zelf gebruiken, zo levensecht mogelijk. Dat zal meestal een rollenspel zijn. Dit is belangrijk want zo is de stap naar het zelf doen in de praktijk, in het echt, zo klein mogelijk. Het kan ook in de vorm van een discussie of een presentatie. Door hobbels in te bouwen, maak je het levensechter. Je kan als medewerker van het zwembad zeggen dat er een rode zwemtas ligt (die van de deelnemer is blauw) of je kan doen alsof je een antwoordapparaat bent: 'Dit is het Borgelerbad. U kunt ons telefonisch bereiken van 9.00 tot 12.00 uur 's ochtends.'

Is het een taaltaak die een deelnemer zo in het echt kan toepassen? Stimuleer dat: waar / met wie kan je dit de komende week doen?

1.3 STANDAARDZINNETJES: TUSSENDOORTJES

Een groot gedeelte van communicatie bestaat uit standaardzinnnetjes. Bij voldoende herhaling slaan deelnemers standaardzinnnetjes als geheel op, dat is een voordeel, want dan is de woordvolgorde automatisch goed.

Andere voordelen:

1. Ze geven extra bedenktijd om een zin te formuleren

- Even denken hoor ...
- Eens kijken ...

2. Het gesprek loopt makkelijker

- Mag ik iets vragen?
- Wacht even, dat begrijp ik niet.
- Wat bedoel je?
- Kan je dat nog een keer zeggen?

Stimuleer je deelnemer om dit soort zinnnetjes te gebruiken als jullie oefenen en hij of zij je niet verstaat of begrijpt (in plaats van 'hè?' of fronsen).

3. Je hebt snel je antwoord klaar:

- Goed, en met jou?
- Ja, heerlijk!
- Nee, dan kan ik niet.
- Ja, dat vind ik ook.
- Geeft niets hoor.
- Dat hoeft niet.
- Graag gedaan.

De volgende oefeningen zijn 'Tussendoortjes', doe ze dus niet allemaal achter elkaar, maar zo nu en dan eentje. Ze lijken simpel, maar deze oefeningen zijn ook geschikt voor gevorderde deelnemers (voer dan het tempo op). Laat de deelnemer hele zinnnetjes maken. Dat klinkt niet altijd natuurlijk, maar het gaat om het inslijpen ervan. Dus niet: 'Van dansen', maar: 'Ik houd van dansen'.

- Jij begint met de vraag, en de deelnemer antwoordt en vraagt terug met En jij? Vervolgens steeds doorgaan. Een antwoord mag niet herhaald worden, dus steeds een nieuw antwoord. Jullie stoppen als de antwoorden op zijn.
- In een groepje maak je rondjes: de deelnemers geven de vraag aan elkaar door met 'En jij?', bijvoorbeeld:
  - Waar hou jij van?
    - Vrijwilliger: Waar hou jij van?
    - Deelnemer: Ik hou van koken. En jij?
    - Vrijwilliger: Ik hou van lezen. En jij? Et cetera.

(Probeer wat verder te denken dan hobby's: de lentezon, het weekend, feestdagen ...)

- Zwem je weleens?
  - Maak een trap (op papier): nooit, bijna nooit, soms, vaak, heel vaak, bijna altijd, altijd.
  - Vrijwilliger: Zwem je weleens?
  - Deelnemer: Nee, ik zwem nooit. En jij?
  - Vrijwilliger: Ik zwem soms.

Hier begin jij steeds met de vraag. Begin met werkwoorden: roken, fietsen, wandelen, dansen, zingen, koken, schaatsen, voetballen, et cetera.

Daarna kan je uitbreiden:

- Ga je weleens naar de markt?
  - Ja, ik ga vaak (naar de markt). En jij?
  - Ga je wel eens op vakantie? Et cetera.
- Wat doe jij graag?
  - Ik kook graag. En jij?
  - Ik slaap graag. En jij?
- Waar ga je naartoe?
  - Ik ga naar huis. En jij?
  - Ik ga naar een vriend. En jij?

Bedenk ook minder voor de hand liggende dingen als: ik klets graag, ik bel graag, ik eet graag chocola, et cetera.

Wat kan jij goed?

- Wat kan jij goed?
  - Ik kan goed dansen. En jij?
  - Ik kan goed tekenen.

Andere voorbeelden: klussen, smoezen bedenken, hardlopen, et cetera.

- Sluit af met:
  - Wij kunnen goed opscheppen!
  - Opscheppen?! Wat is dat?
  - Nou, dat doen wij nu!
- Geef elkaar een compliment: jij kan goed ...

Kan je dan?

- Kan je maandag?
  - Nee, dan kan ik niet. Kan jij woensdag?
  - Nee, dan kan ik niet. Kan je vrijdag?
  - Ja, dat kan.

Zal ik even ... ?

- Zal ik even helpen? Nee hoor, dat hoeft niet.
- Zal ik even afwassen? Ja, graag!

Andere voorbeelden: schoonmaken, opruimen, boodschappen doen, stofzuigen, bellen, betalen, meegaan, et cetera.

Wil je even ...?

- Wil je even komen? Ja hoor.
- Wil je even koffie halen? Sorry, ik moet weg / ik heb geen tijd / ik ben even bezig.

Dat vind ik ook.

- Dit is de mooiste stad van Nederland.
Dat vind ik ook.
- Nederlands is makkelijk.
Dat vind ik niet.

Andere voorbeelden: vis is lekker, om 9 uur opstaan is laat, koken is leuk, et cetera.

Gooi er zo nu en dan een 'Sorry', 'Hoe gaat 't?' en een 'Dankjewel' doorheen:

- Oeps, sorry!
Geeft niets hoor, geen probleem, 't gaat goed!, maakt niet uit.
- Hoe gaat 't?
Goed, en met jou?
- Dankjewel.
Geen dank, graag gedaan.

1.4 FEEDBACK OP SPREKEN

Spreeken is een complexe vaardigheid.

'Het vergt een hoop inspanning om tijdens het plannen van een uiting de woordvorming en zinsbouw helemaal correct te krijgen. Daarvoor is het tempo bij spreken te hoog en de complexiteit van de grammatica te groot.'²

Wees dus zeer terughoudend met het geven van feedback op grammaticale fouten. Deelnemers weten zelf heel goed dat ze hun zinnen niet altijd goed formuleren: 'Ik praat niet goed Nederlands.' Die onzekerheid wordt alleen maar groter als je aandacht geeft aan fouten, dat kan zelfs leiden tot spreekangst.

Sommige deelnemers vragen om feedback: 'Wil je me verbeteren als ik praat?' Probeer dan duidelijk te maken dat de deelnemer echt niet beter gaat praten als jij steeds lukraak verbetert. Dat helpt niet. Wat wel helpt, is veel oefenen en herhalen. Doe bijvoorbeeld enkele oefeningen van 'Tussendoortjes' (pag. 8) om de deelnemer dat te laten ervaren. Uiteraard hangt de manier waarop je feedback geeft samen met het niveau van het Nederlands, het opleidingsniveau en het doel van de deelnemer. Als een hoogopgeleide deelnemer zich voorbereidt op Staatsexamen 2 onderdeel Spreken (niveau B2), ga je hier anders mee om.

Bij spreken gaat het om:

- verstaanbaarheid
- begrijpelijkheid, komt de boodschap goed over?
- passend taalgebruik:
  - passende stijl (informeel/formeel)
  - passende woorden bij de stijl (bijv. geen 'doei', maar 'tot ziens' bij formeel taalgebruik)

Bedenk dat je al feedback geeft door:

- de vraag of de zin van de deelnemer te herhalen: wat ik graag eet ... / ah, jij houdt van ... (= ik heb je goed verstaan);
- antwoord te geven op een vraag (= ik heb je vraag begrepen);
- om verduidelijking te vragen (wat zeg/bedoel je?);
- terloops de goede vorm te geven (Ik ga naar familie gisteren. Oh, ben je gisteren naar familie geweest?);
- terloops aan te vullen (Mijn mobiel kapot. Is leeg. Oh, de accu is leeg);
- een compliment te geven.

Vooral het terloops verbeteren werkt goed; de deelnemer hoort de juiste vorm en je verbetert op een natuurlijke wijze, terwijl het gesprek gewoon doorloopt.

Wees terughoudend met expliciete feedback. Tips:

- Geef feedback liever niet als de deelnemer je iets aan het vertellen is, want dan breek je in op de communicatie.
- Geef feedback als jullie aan het oefenen zijn, dus tijdens afgebakende tijd.
- Ga alleen in op fouten die de communicatie écht belemmeren en houd het bij één of twee verbeterpunten.
- Geef van tevoren aan waar je op gaat letten.
- Er komen ook dingen langs die goed gaan, leg hier de nadruk op: 'wat een mooie zin!' of even je duim opsteken als de deelnemer iets nu wel goed formuleert of goed uitspreekt.
- Vraag de deelnemer hoe hij een specifiek verbeterpunt zelf vond gaan.
- Je werkt vooral aan fouten die de communicatie belemmeren en die kunnen hardnekkig zijn. Stel dat een deelnemer nog te vaak zinnen maakt zonder werkwoorden. Neem daar de tijd voor, spreek samen af dat je daar de komende maanden op gaat letten. Beperk het aantal punten waar je op let!

Het kan zijn dat het (op verschillende manieren) oefenen niet aanslaat. Bij sommige deelnemers is foutief taalgebruik zo ingeslepen dat het moeilijk bij te sturen is, bijvoorbeeld het 'krompraten'. Dan volstaat het vragen om verduidelijking als je de deelnemer niet begrijpt. Je kunt dan wel standaardzinnnetjes oefenen, die slaat een deelnemer als geheel op.

1.5. SPREEKHOUING EN VERSTAANBAARHEID

Verstaanbaar spreken is voorwaarde voor communicatie. Een anderstalige kan een grote woordenschat hebben en een behoorlijke zinsbouw, als hij niet goed verstaanbaar is komt de boodschap niet over. Je kunt je voorstellen hoe frustrerend dat is. Verder wordt de eerste indruk die iemand maakt sterk bepaald door verstaanbaarheid. Als die niet goed is, wordt (te) vaak automatisch aangenomen dat de beheersing van het Nederlands ook slecht is.

Maar een taalvrijwilliger is geen logopedist. Hoe kan je aandacht geven aan spreekhouding en verstaanbaarheid?

Neem spreekhouding en verstaanbaarheid steeds mee: het gaat niet alleen om wat de deelnemer zegt, maar ook om hoe hij dat doet. Dat geldt voor jou als taalvrijwilliger ook: wees je bij het oefenen van een dialoog bewust van je eigen spreekhouding, geef ook non-verbaal het goede voorbeeld.

Spreekhouding

Uit onderzoek blijkt dat non-verbale communicatie een grotere rol speelt dan verbale, het kleurt de communicatie. Je spreekhouding zegt iets over de persoon die je bent.

Daarnaast speelt bij anderstaligen dat zij zich ervan bewust zijn dat ze fouten maken bij het spreken. Dit kan leiden tot een onzekere spreekhouding, bijvoorbeeld met de hand voor de mond. Hier kan elke anderstalige last van hebben, ongeacht niveau vooropleiding of niveau Nederlands.

Spreekhouding is erg verbonden met wie je bent. Het is soms niet makkelijk om daar opmerkingen over te krijgen. Doe dat daarom met mate, op een positieve manier en met humor! Je kunt bijvoorbeeld als je deelnemer te zacht praat net doen alsof je je gehoorapparaat uitdoet. Maak er een spelletje van: rechtop, stevig, spierballen, kom maar op! Laat de deelnemer ervaren hoe een 'stoere' houding voelt.

Uit de psychologie weten we: praten over schaamte doet schaamte afnemen. Heb het er dus over, vertel wat je ziet (zacht praten, wegstaren, woorden waar je onzeker over bent binnensmonds houden, geen initiatief nemen). Herkent de deelnemer dat? Welke situaties zijn moeilijk en welke juist makkelijk? Waar ligt dat aan? Geef aan hoe de spreekhouding van de deelnemer (op Nederlanders) overkomt, bijvoorbeeld de ander (bijna) niet aankijken. Hoe komt dat over?

Verstaanbaarheid

Wanneer besteed je aandacht aan de verstaanbaarheid? Als de uitspraak zo opvalt dat het afleidt, dat je meer op de uitspraak let dan op de boodschap of als foutieve uitspraak de communicatie belemmert. Uitspraak ontwikkelt zich samen met het spreken, nog een reden om niet op alle slakken zout te leggen.

De deelnemer moet om te beginnen horen wat hij fout doet. Een voorbeeld: Vietnamees is een toontaal, de medeklinkers worden amper uitgesproken. Daardoor kan het zelfs zo zijn dat een Vietnamees Nederlandse medeklinkers in een woord niet hoort. Een deelnemer moet ook in staat zijn de goede klank te maken, je bent tenslotte geen logopedist.

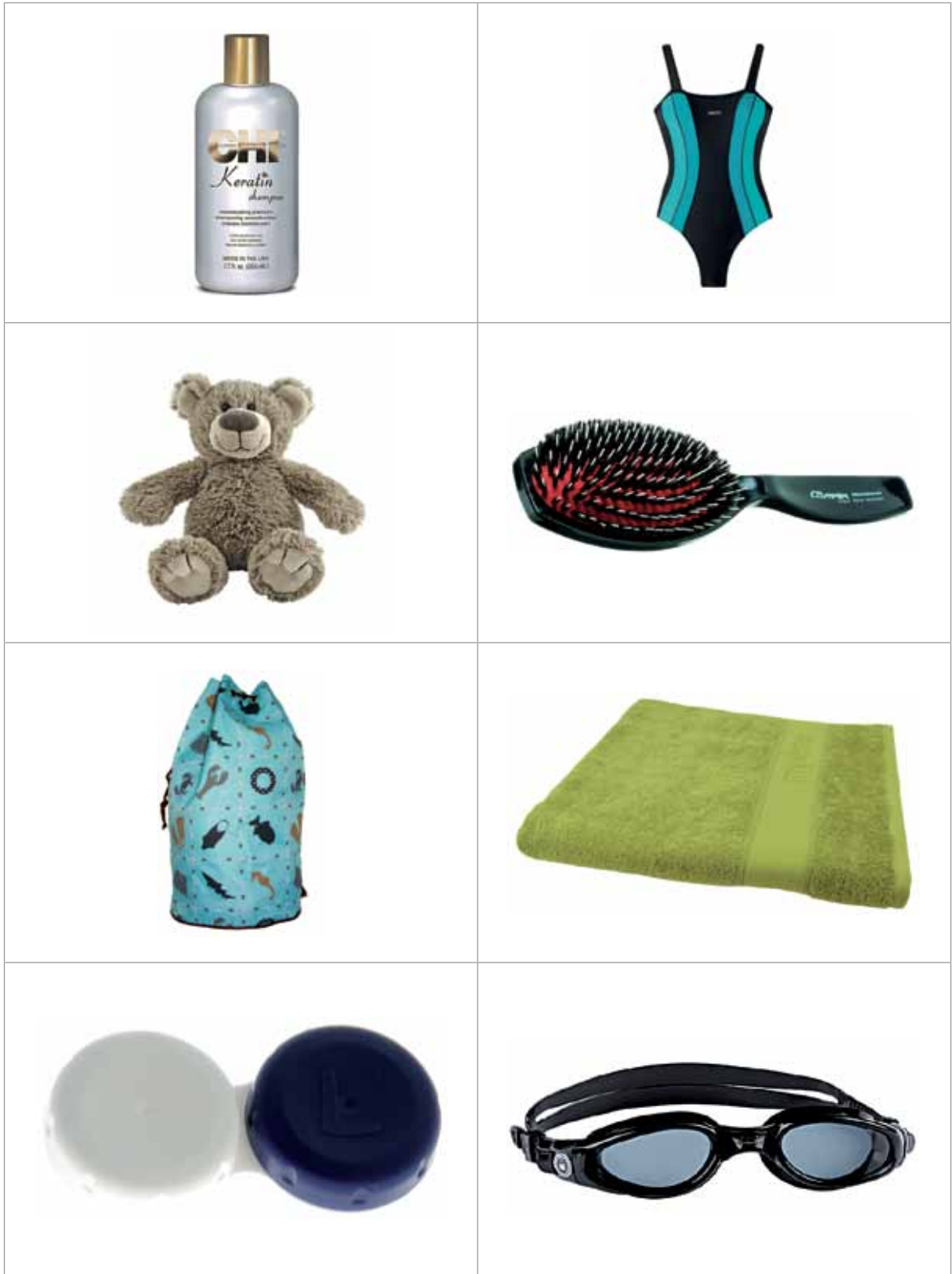
- Het is een kwestie van voordoen, nadoen en goed kijken.
- Je neemt uitspraak steeds mee, ook bij het lezen van een tekst. Laat de deelnemer een tekst pas hardop lezen als hij of zij die tekst goed begrijpt. Let op: je spreekt woorden niet altijd uit zoals ze er staan.
- Voer korte vormen van feedback in. Spiegel: jij herhaalt het woord, nu met de juiste uitspraak, de deelnemer herhaalt dat en je gaat weer verder. Of spreek een gebaar af waarmee je de deelnemer kan wijzen op een vaak voorkomende fout ('house' in plaats van 'huis'), de deelnemer verbetert zichzelf.
- Bij verstaanbaarheid hoort ook de zinsmelodie en intonatie. Het oefenen en uitspelen van dialogen biedt een mooie gelegenheid hier aandacht aan te geven. Bij vragen gaat de toon omhoog, dit mag je best wat overdrijven. Een deelnemer kan door een verkeerde intonatie of zinsmelodie ongewild onbeleefd of onaardig overkomen.
- Bij anderstaligen die hier al langer wonen kan een verkeerde uitspraak ingeslepen zijn en niet meer bij te sturen. Dat geldt ook voor het spreektempo; wat langzamer praten werkt vaak beter maar is niet makkelijk aan te leren.

Je leert een taal door het te doen. Dat geldt zeker ook voor de verstaanbaarheid. Stimuleer je deelnemer om elk contact aan te grijpen. Het is een kans om te oefenen, hoe klein of kort ook! Eropaf!

2. WERKBLADEN OEFENINGEN VOOR SPREEKVAARDIGHEID

2.1 WERKBLAD GEVONDEN VOORWERPEN

2.2 WERKBLAD VERLOREN VOORWERPEN

2.3 WERKBLAD ALLERLEI SOORTEN SPREEKOEFFENINGEN

- **SpreekTaal** is materiaal om spreekvaardigheid te oefenen en is speciaal ontwikkeld voor taalvrijwilligers. Er zijn twee series: SpreekTaal 1 (niveau 0 - A1) en SpreekTaal 2 (niveau A1 - A2). Beide hebben nagenoeg dezelfde thema's, per thema een module:

1. Praten over jezelf	6. Kleding en uiterlijk	11. Gezondheid
2. Familie en vrienden	7. Leren	12. Werk
3. Eten en drinken	8. Kopen	13. Dag en tijd
4. Wonen	9. Reizen	14. Bellen
5. Vrije tijd	10. Het weer (in deel 2 is dit 'Gewoontes')	(in deel 2 is dit 'Communicatie')
		15. Geld

- **Succes! (zie werkblad 2.4).** Succes! is een lees- en schrijfmethode van Taal voor het Leven en bestaat uit een reeks themaboekjes waarin situaties centraal staan uit het dagelijks leven en werk van volwassenen. Dus eigenlijk voor lezen en schrijven, maar goed te gebruiken om het spreken te oefenen. Er staan leuke en interessante korte teksten en foto's in, goede gespreksstof. De introductie op schrijf oefeningen nodigt ook uit tot spreken. Let op: de deelnemers moeten al behoorlijk wat woordenschat hebben, vanaf niveau A2. Elk boekje eindigt met een spreekopdracht, maar deze zijn meestal nog een niveau hoger (B1). En denk aan de voorbereidende oefeningen voor het spreken.
- **Eropuit.** In de praktijk leer je makkelijker en beklijft het beter. Laat je deelnemer(s) ervaringen opdoen, beelden verzamelen. Zoek situaties, plekken op. Naar het station, de markt, een taalcafé, de bibliotheek, een lunchvoorstelling. Een eindje fietsen of wandelen en kijken wat er op je weg komt.
- **Information gap.** De een heeft informatie en de ander niet. De ander gaat vragen stellen. Jij hebt bijvoorbeeld een folder of website voor je en de deelnemer stelt vragen. Kies een onderwerp dat interessant is voor de deelnemer. Denk aan de ABCD-stappen! Als je het tweetallen laat doen: geef de rol achter het loket aan sterkere deelnemers of geef handvatten: (halve) zinnestukjes: de C van het ABCD.
- **Carrousel.** Een spreekoefening doen met wisselende partners. Dat kan al met een groepje van vier mensen (inclusief jezelf). Met een grotere groep kan je een binnenkring en buitenkring maken waarbij de buitenkring steeds één plaats doorschuift (vandaar carrousel). Geschikt voor allerlei korte oefeningen, op alle niveaus. Bijvoorbeeld: stel jezelf kort voor, vraag elkaar naar hobby's, maak samen een afspraak om iets leuks te gaan doen, overtuig de ander (naar aanleiding van een stelling, bijvoorbeeld 'roken moet overal verboden worden'). Uiteraard eerst goed voorbereiden.

- **Vragenvuur.** Laat een deelnemer aan jou (een-op-een) of de deelnemers aan elkaar vragen stellen. Geef zelf eerst het voorbeeld: stel een deelnemer allerlei vragen over zijn huis. Daarna gaan ze elkaar of jou bevragen. Laat als afsluiting samenvatten: hoe woont (naam deelnemer)? Andere onderwerpen: werk, hobby, vakantie.
- **Gesprekken voeren.** Bedenk van tevoren een gespreksonderwerp met wat vragen erbij. Bijvoorbeeld jullie woonplaats. Waar kom je graag? Hoelang woon je er? Waar wil je altijd nog eens naartoe of een kijkje nemen? Wat doe je in je eigen wijk? Wat is je favoriete plek? Andere onderwerpen: de seizoenen, vrijwilligerswerk, huisdieren, et cetera.
- **Spoken bij lezen (zie werkblad 2.5).**
  - Kies een makkelijke tekst (90-95% bekend). Een korte tekst met een verhaal, bijvoorbeeld het verhaal op werkblad 2.5. Of uit een makkelijk te lezen boekje.
  - Lees de tekst voor, de deelnemer heeft de tekst nog niet.
  - Lees de tekst voor, de deelnemer leest mee.
  - Neem de tekst door op nieuwe woorden. Behandel alleen de sleutelwoorden.
  - Cirkelen: stel vragen bij (bijna) elke zin. De deelnemer kan het antwoord lezen of zelf formuleren. Als dit goed gaat, kan je de tekst opzij laten leggen en de antwoorden zelf laten formuleren.

Wat moeilijker:

- Lees de tekst meteen samen. Leg onbekende sleutelwoorden uit.
- Vraag op een 'cruciaal' punt: Wat denk je, hoe voelt hij of zij zich? Wat gaat hij of zij doen, denk je? Wat zou jij nu doen/zeggen?
- Laat steeds een stukje navertellen/samenvatten.
- Laat de deelnemer het verhaal navertellen alsof het hem of haar zelf is overkomen.

Volgen, om intonatie te oefenen:

- Lees de tekst twee keer voor, de deelnemer leest mee.
- Lees de tekst voor, de deelnemer spreekt mee.
- **Zinnen turven.** Korte zinnen maken bij foto's of bij (een stukje van) Mr. Bean (zie YouTube, ook als animatie, bijvoorbeeld het filmpje waarin Mr. Bean zich verslaapt terwijl hij een tandartsafpraak heeft, eenmaal bij de tandarts alleen kijken). De woordenschat moet bekend zijn, dus alledaagse situaties. Gebruik de pauzeknop en laat in rap tempo zinnen maken, tot de 20, 50? Jij turft het aantal zinnen. Kan op elk niveau.

NB Deze oefening is een voorbeeld van al doende grammatica oefenen (impliciet); de deelnemer oefent de opbouw van zinnetjes.

- **Samen kijken.** Bijvoorbeeld naar een item van het Jeugdjournaal, of een stukje van een favoriete serie, en dit bespreken. Of een krantenartikel of bericht op Nu.nl lezen en bespreken.

- **Korte spreekbeurt** over een onderwerp dicht bij de deelnemer: hobby, werk, land van herkomst, lievelingsboek of film.
- **Beargumenteren.** Jij wilt naar New York, de ander naar Bangkok. Jij wilt een nieuwe auto, de ander wil de oude houden. Jij wilt naar een kookcursus, de ander naar tekenles, et cetera. Laat de deelnemers eerst argumenten voor of tegen bedenken. Bij een-op-een ben jij de ander.

- _____
- _____
- _____

2.4 WERKBLAD SPREEKOPDRACHT SUCCES!

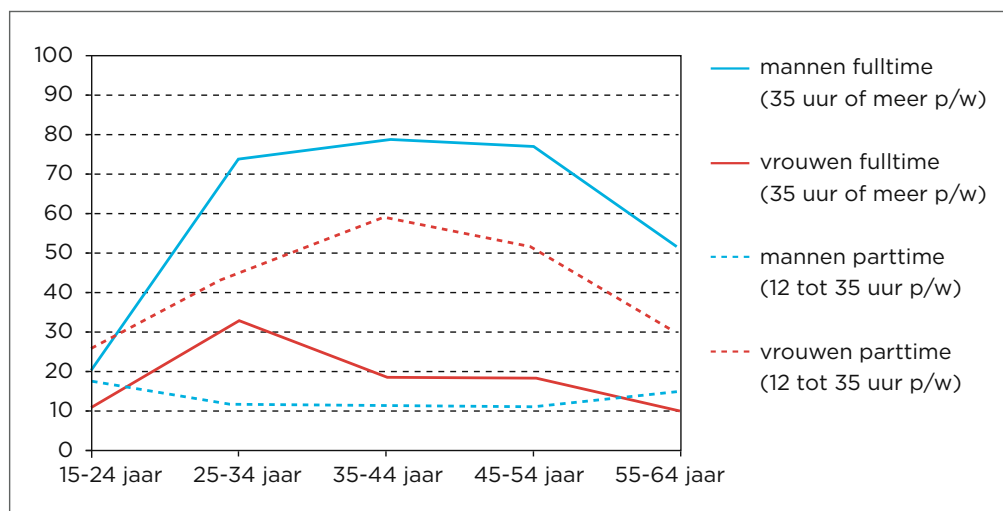
2F 14 | Ik ga graag naar mijn werk

11 Spreken: Fulltime of parttime?

OPDRACHT 11A i

Fulltime of parttime werken?

Je gaat in deze opdracht vertellen welke informatie er in de grafiek staat.

Bekijk de grafiek. Bereid je verhaal voor.

- 1 Bedenk eerst welke woorden je kunt gebruiken als je een grafiek of schema moet beschrijven.

Schrijf deze hieronder op.

- 2 Kijk nu goed welke informatie je ziet in de grafiek.

- *Waarover gaat de grafiek?*
- *Wat valt je op?*
- *Welk verschil zie je tussen mannen en vrouwen?*
- *Heb je een verklaring voor wat je ziet?*

OPDRACHT 11B

Beschrijf de grafiek

Tip: vertel je verhaal nog een keer en neem het op met je mobiele telefoon.

OPDRACHT 11C

Bespreek de opdracht samen na.

Tip: luister nog een keer naar jezelf op je mobiele telefoon.

2.5 WERKBLAD VERHAAL 'HAMBURGERS'

Hamburgers

Het is vrijdag, de laatste werkdag van de week.
Bas is aan het werk.
Zijn maag knort.
Gelukkig, het is 12 uur.
Bas loopt met zijn collega's naar de kantine.

Hij ziet veel lekkers: soep, broodjes, sla en snacks uit de frituur.
Maar Bas is een beetje te dik.
Hij heeft een afspraak met zijn vrouw: geen vette happen!
Dat gaat goed. Bas eet al een paar weken gezond.
En hij is al 3 kilo kwijt!

Maar vandaag ruikt hij hamburgers...
Hij denkt: 'Eén hamburger, dat mag wel een keer.'

's Avonds komt Bas om half 6 thuis.
Hij loopt de keuken binnen.
Maar, wat ruikt hij...?

'Dag schat,' zegt zijn vrouw, 'Ja, je ruikt het goed: hamburgers!
Je doet het zo goed, je bent al 3 kilo kwijt.
Je hebt wel een broodje hamburger verdiend!'

